

SÈRIE 1

Cal respondre 5 preguntes repartides en tres exercicis. L'exercici 1 consta d'un text i tres preguntes. Els altres dos exercicis tenen una sola pregunta cadascun. Cada exercici inclou dues opcions diferenciades. Les dues opcions de cada exercici tenen les mateixes característiques.

Hi ha, òbviament, multitud de maneres correctes de respondre les diferents preguntes. Els criteris que figuren a continuació pretenen unificar al màxim possible la correcció d'exàmens que es presten a solucions molt diferents. Res no pot substituir, però, l'exercici de sentit comú que requereix la decisió del corrector sobre si, i en quin grau, una resposta s'ajusta o no als principis generals que s'enuncien a continuació.

El paper de la precisió, la claredat i la correcció gramatical

En una prova de filosofia, la precisió, la claredat i la correcció gramatical són fonamentals. Els correctors hauran d'evitar, però, fer-ne una avaluació autònoma: aquests trets no poden ser avaluats independentment del contingut. Si la resposta no s'adequa en absolut al que es demana, aleshores la claredat, la precisió i la correcció gramatical no hi afegeixen cap valor. Això no vol dir que no hagin d'afectar la qualificació. Respecte al grau de precisió: aquest és part intrínseca del contingut que es vol expressar. Respecte a la claredat i la correcció gramatical, el criteri que s'haurà d'utilitzar és que, en la mesura que siguin deficientes, afecten negativament el contingut que de fet s'expressa i, per això mateix i en aquesta mesura, han d'afectar la qualificació.

Exercici 1

Pregunta I

Explicar breument el contingut del text.

[2 punts]

L'objectiu de la pregunta és detectar el grau de comprensió del text. **La resposta no cal que demostrï que l'alumne/a coneix els detalls de la filosofia de l'autor** (excepte si la manca d'aquest coneixement li impedeix d'entendre el text). Les restriccions sobre espai (entre 60 i 100 paraules) són només orientatives per determinar indirectament el tipus de resum que s'espera: ni un breu títol, ni una llarga paràfrasi de tot el text. **Per tant, si el contingut del resum és equivalent al que es podria fer en el nombre de paraules indicat, no ha de comptar contra l'alumne/a el fet que no respecti aquests límits.**

A continuació s'esmenten les idees principals que se suposen en una resposta correcta. Cal tenir en compte, però, que les formes en què s'enuncien i comparen en un petit resum poden ser molt diverses. El seu enunciat pot ser explícit o estar implícit en la redacció de l'alumne/a. I, per descomptat, no es pot esperar de cap manera un desenvolupament detallat de cada idea. És important, però, que l'alumne/a no es limiti a enunciar idees, sinó que mostri comprensió de l'estructura argumentativa o discursiva del text.

Opció A)

Per assolir la màxima puntuació, cal que el resum consideri els punts següents:

- (i) En aquest text Descartes vol mostrar que l'esperit (o l'ànima) és diferent del cos.
- (ii) Ho fa observant que l'esperit no és divisible, però el cos sí que ho és. Per tant, si un és divisible i l'altre no, és que no són la mateixa cosa.
- (iii) Ofereix dues consideracions per dissipar possibles dubtes sobre si l'esperit és realment indivisible:
 - (a) Que tot l'esperit estigui unit a tot el cos no vol dir que les parts del cos siguin parts de l'esperit: si algú perd un braç, no perd pas una part del seu esperit.
 - (b) Les diferents facultats mentals (voler, sentir, entendre) no són realment parts de l'esperit: és un únic esperit el que vol, sent i entén.

Proves d'accés a la Universitat 2023, convocatòria ordinària. Criteri específic d'avaluació

- (iv) Ofereix una consideració que ens justifica en pensar que el cos és divisible: és divisible perquè sempre és possible dividir-lo en el pensament.

L'avaluació de la pregunta s'ha de fer **de forma global**. L'alumne/a no té en absolut per què fer el seu resum distingint exactament el mateix nombre d'apartats que s'indiquen en aquests criteris. A més, no tots els apartats indicats tenen la mateixa rellevància. El que és fonamental és el que s'especifica en els apartats (i) i (ii).

Opció B)

Per assolir la màxima puntuació, l'alumne/a ha d'exposar, d'una forma o altra, les idees següents:

- (i) Plató considera les tres parts de l'ànima: la racional, la fogosa i la concupiscible.
 - (ii) Quan la part fogosa fa allò que li pertoca, l'individu és coratjós, i quan la part racional governa tal com cal, l'individu és savi.
 - (iii) Un individu és temperat si hi ha equilibri entre aquestes tres parts, i la racional mana per sobre de les altres dues.
 - (iv) Allò que fa que un individu sigui temperat és el mateix que allò que fa que una ciutat sigui temperada.
 - (v) Finalment, el text apunta que allò que fa que un individu sigui just (que és del que es parla en aquest text), és el mateix que allò que, segons s'havia vist amb anterioritat, fa que una ciutat sigui justa.
- En totes dues opcions, l'avaluació de la pregunta s'ha de fer **de forma global**. L'alumne/a no té en absolut per què fer el seu resum distingint exactament el mateix nombre d'apartats que s'indiquen en aquests criteris. El que s'ha de fer en una bona resposta és articular d'una manera coherent les idees que s'hi indiquen.

Pregunta II

Explicar el **significat** de termes o expressions.

[1 punt]

El que es demana no és donar definicions exactes o precises que hagin de ser vàlides per a qualsevol context d'ús de les expressions, ni tampoc que l'alumne/a utilitzi un vocabulari tècnic. El fet que l'alumne/a utilitzi un llenguatge sense cap tecnicisme, si no té incorreccions, no haurà de comptar en contra seu. Quan sigui possible, té dret a inferir el significat només de la informació que li proporciona el text. En la mesura en què demostrï la comprensió pertinent, això no pot comptar en contra seu.

Opció A)

- a) *Esperit*: la part d'una persona que té la capacitat de pensar.
- b) *Una cosa única i íntegra*: una cosa que no està composta d'altres coses.

Alternativament: una cosa que no té parts.

Opció B)

- a) *Ànima*: la part d'una persona que és immortal i on resideixen les seves funcions intel·lectuals i les virtuts morals com ara la valentia i la justícia.
- b) Alternativament: La part immaterial d'una persona.
- c) *Part concupiscible*: la part de l'ànima que està subjecta a les passions i als plaers sensibles.

Important: aquestes respostes són sols un exemple de resposta correcta. En cadascun dels casos hi ha moltes altres maneres correctes de respondre.

Pregunta III

Donar les raons de l'autor a favor d'una tesi.

[3 punts]

L'enunciat demana referir-se al pensament de l'autor. S'haurà de tenir present, però, que el que es demana no és una exposició general del seu pensament. Només es tindran en compte les idees que siguin pertinents per entendre l'afirmació que es vol explicar i per entendre les raons de l'autor per fer aquesta afirmació. Un bon examen serà aquell que sàpiga indicar quin paper juga aquesta afirmació particular en el conjunt del pensament de l'autor i com aquesta afirmació es justifica a partir d'allò que l'autor defensa. A vegades una exposició general i correcta del pensament del filòsof pot no respondre al que es demana si no explica com el pensament general de l'autor justifica la tesi particular que és objecte de la pregunta.

Opció A)

Una resposta que tingui la màxima puntuació haurà de tractar correctament els punts següents:

(i) Donar una orientació sobre com entén Descartes les nocions d'*esperit* (o *ment*, o *ànima*), i de *cos*, i explicar, amb les pròpies paraules de l'estudiant, l'argument per al dualisme que hi ha en el text de l'examen (i que hem resumit a propòsit de la pregunta I).

(ii) A propòsit del "si no ho sabés ja d'abans", cal que l'estudiant expliqui algun altre argument o consideració de Descartes a favor del dualisme. Per exemple, i com a possibilitat més probable i adequada, l'estudiant pot descriure (mostrant-ne compressió) l'altre argument per al dualisme que hi ha abans en la meditació VI:

(iia) És possible concebre la ment (o esperit) com a distinta del cos.

(iib) Si dues coses es poden concebre de forma distinta, aleshores podria

existir-ne una sense que existís l'altra (perquè si les podem concebre de forma distinta, aleshores Déu podria fer que existís una sense que existís l'altra).

(iic) Per tant, la ment podria existir sense que existís el cos.

(iid) Si podria existir la ment sense que existís el cos, és que ment i cos no són la mateixa cosa.

En l'avaluació de la resposta a aquesta pregunta es tindran en compte altres aportacions que faci l'estudiant que es puguin veure com tenint la funció d'aclarir en què consisteix la concepció dualista de Descartes, o d'aclarir les nocions que es fan servir en les explicacions anteriors; però en l'avaluació de la resposta no es prendran

Proves d'accés a la Universitat 2023, convocatòria ordinària. Criteri específic d'avaluació

en consideració les explicacions sobre aspectes de la filosofia de Descartes que no tinguin alguna relació amb allò que es demana (els arguments de Descartes a favor del dualisme).

D'altra banda, cal tenir en compte que la pregunta no sols demana què diu Descartes (quin és el *sentit* de l'afirmació de Descartes), sinó també quines *raons* hi ha, segons Descartes, a favor d'aquesta afirmació.

Finalment, no és necessari que l'estudiant usi el terme *dualisme*, pot obtenir igualment la màxima puntuació si explica les idees pertinents sense usar explícitament aquest terme.

Opció B)

La màxima puntuació requeriria referir-se correctament al següent:

- (i) En *La República* se segueix la següent forma d'argumentació: per establir quan és just un individu, primer s'intenta establir quan és justa una ciutat, i es busca aplicar allò que s'ha descobert per al cas de la ciutat a l'individu.
- (ii) Oferir una descripció de les tres classes de la ciutat, i de les virtuts associades a cadascuna.
- (iii) Una ciutat és justa si cadascuna de les classes de la ciutat fa adequadament allò que li és propi.
- (iv) Descripció de les tres parts de l'ànima i de les virtuts associades a cadascuna d'aquestes parts.
- (v) Constatació que hi ha una analogia entre les tres parts de la ciutat i les tres parts de l'ànima. I entre les virtuts que tenen cadascuna d'aquestes parts.
- (vi) Això permet a Plató concloure que hi ha també una analogia directa entre allò que fa justa una ciutat i allò que fa just un individu: un individu és just si cadascuna de les tres parts de l'ànima fa adequadament allò que li és propi i, en particular, si la part racional regeix les altres.
- (vii) En la interacció de les dues frases concretes (pregunta i resposta), objecte de la pregunta, es presenta de forma compactada la conclusió esmentada a (vi); aquesta és una idea per a la qual Plató ha argumentat llargament en les parts precedents del text del llibre VII de *La República*, seguint els punts generals esmentats a (i)-(vi).

- En les dues opcions, l'avaluació de la pregunta i s'ha de fer **de forma global**. L'alumne/a no té en absolut per què fer la seva explicació distingint el mateix nombre d'apartats que s'indiquen en aquests criteris. El que s'ha de fer en una bona resposta és articular d'una manera coherent les idees que s'hi indiquen.

Exercici 2

Comparar o relacionar un concepte o idea de l'autor amb un altre.

[2 punts]

El concepte o idea de l'autor que cal comparar serà un concepte o idea que apareix en les lectures proposades, però no cal que aparegui en el text de l'examen. En qualsevol cas, serà un concepte o idea de l'autor que es relaciona directament amb algun dels problemes tractats en els textos seleccionats.

Cal tenir en compte:

- a) La identificació adequada i precisa de les dues concepcions que s'han de comparar.
- b) El contrast pertinent dels dos termes de la comparació.

En qualsevol cas: **l'alumne/a és lliure de triar fer una caracterització de les dues concepcions de manera prèvia i independentment de la comparació i després establir la comparació, o fer la caracterització de les dues posicions de forma implícita en termes de les diferències i de les semblances mútues. També pot escollir fer una caracterització prèvia d'una de les dues concepcions —qualsevol d'elles— i descriure l'altra per contrast.** Per tant, l'enunciat exacte de la pregunta s'ha d'entendre que no posa restriccions a aquesta llibertat en la resposta.

Exercici 3

Consideració raonada de l'estudiant a favor o en contra d'una tesi.

[2 punts]

Es tracta d'avaluar una tesi, un argument o una afirmació que estarà relacionada amb alguns dels problemes tractats per l'autor, però que pot no estar directament vinculada amb la temàtica del text. En aquesta pregunta l'estudiant ha d'intentar justificar la seva posició a favor o en contra de l'afirmació fent-ne una valoració personal (la resposta pot també consistir a explicar, de forma raonada, per què de fet no està ni a favor ni en contra de l'afirmació).

Es tracta que l'estudiant faci l'esforç d'**argumentar** d'una **forma personal, clara i coherent** a favor o en contra de la tesi.

D'altra banda, l'acord del corrector amb la tesi defensada no pot tenir-se en compte a l'hora d'avaluar aquesta pregunta, ni tampoc el fet que l'alumne/a ignori arguments històricament importants.

Caldrà valorar, doncs:

- (a) El grau de comprensió que es demostrï de la tesi que cal discutir.
- (b) La coherència de les raons que l'estudiant doni, ja sigui a favor o en contra de la tesi, i la claredat de la seva exposició.

És important que l'alumne/a no es limiti a fer afirmacions, sinó que ofereixi raons o consideracions per mirar de donar suport a allò que afirma.

En tots dos casos, tant en l'opció A com en l'opció B, serà important que l'alumne/a, sigui quina sigui la posició que finalment defensi, mostri que entén que hi hauria raons per intentar defensar la posició contrària, (i, especialment en el cas de l'opció B, que seria ben plausible i probable que algú defensés la posició contrària) i que, per això, cal que ell/a aporti arguments adequats a favor del punt de vista que a ell/a li sembla més plausible.